ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍ ୨୦୦୯- ଏକ ସମୀକ୍ଷାମୁଖୀ ସରଳାର୍ଥ

(ବଲାଙ୍ଗୀରରେ ୧୩.୪.୨୦୧୦ରେ 'ଆଧାର' ତରଫରୁ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଆଲୋଚନାଚକ୍ର ପାଇଁ ଏକ ପୃଷ୍ଠଭୂମିକା)

ଉପସ୍ଥାପକ- ଚିତ୍ତ ବେହେରା, କଟକ
ମୋବାଇଲ୍- ୯୪୩୭୫୭୭୫୪୬
Email: chittabehera1@yahoo.co.in

ପୃଷ୍ଠଭୂମି

ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ୩୯ (ରାଷ୍ଟ୍ର ଦ୍ୱାରା ଅନୁସରଣୀୟ କେତେକ ନୀତିଗତ ଆଦର୍ଶ)- (ଇ) ଶ୍ରମିକ, ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳାମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ତଥା ବାଳୁତମାନଙ୍କର ଅପରିପକ୍ୱ ବୟସକୁ ଅପବିନିଯୋଗ କରାଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ନାଗରିକ ଆର୍ଥିକ ଅଭାବର ତାଡନାରେ ଏଭଳି କୌଣସି ବୃତ୍ତିରେ ନିୟୋଜିତ ହେବନାହିଁ, ଯାହାକି ତାଙ୍କର ବୟସ ବା ବଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ।

୪୨ତମ ସଂବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ୍ ୧୯୭୬ ବଳରେ ଧାରା ୩୯ରେ ନିମ୍ନମତେ ଆଉ ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଡାଗଲା-
(ଏଫ୍) ବାଳୁତମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଢଙ୍ଗରେ ତଥା ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ବାତାବରଣ ଭିତରେ ବିକାଶ ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଓ ସୁବିଧାମାନ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ, ଏବଂ ଶୈଶବ ଓ ଯୁବାବସ୍ଥାକୁ ଶୋଷଣ କବଳରୁ ତଥା ନୈତିକ ବା ଶାରିରୀକ ବଞ୍ଚନା କବଳରୁ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯିବ ।

୪୨ତମ ସଂବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ୍ ୧୯୭୬ ବଳରେ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ବିଧାନର ୭ମ ସାରଣୀରେ ଥିବା ଯୁଗ୍ମ ତାଲିକାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ଆଇନ୍ କରିପାରିବେ ।

ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା-୪୧ (କାମ, ଶିକ୍ଷା ଓ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାରୀ ସହାୟତା ପାଇବାର ଅଧିକାର)- ରାଷ୍ଟ୍ର ନିଜର ଆର୍ଥିକ କ୍ଷମତା ଓ ବିକାଶର ସୀମା ଭିତରେ କାମ ଓ ଶିକ୍ଷାର ଅଧିକାର

ସହିତ ବେକାରୀ, ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ, ବେମାରି, ପଙ୍ଗୁତା ତଥା ଅନ୍ୟ କେତେକ ଅବାଂଛିତ ଦୁରବସ୍ଥା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସରକାରୀ ସହାୟତା ପାଇବାର ଅଧିକାରକୁ ଉପଲବ୍‌ଧ କରାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିବ ।

ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା-୪୫ ବାଳୁତମାନଙ୍କୁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା: ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବାର ୧୦ବର୍ଷ ଭିତରେ ପ୍ରତି ବାଳୁତକୁ ୧୪ ବର୍ଷ ଅତିକ୍ରମ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଉଦ୍ୟମ କରିବ ।

୧୯୯୩ରେ ଉନ୍ନିକ୍ରିଷ୍ଣନ କେଶ୍‌ରେ ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା-୪୫ରେ ଥିବା ପ୍ରତିଶୃତିକୁ ବାସ୍ତବ ରୂପ ଦେବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ୧୪ବର୍ଷ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ବାଳୁତଙ୍କୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦ୍ୱାରା ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନକୁ ଏକ ମୌଳିକ ଅଧିକାରରେ ପରିଣତ କରାଯାଉ ।

୮୬ତମ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ୍ ୨୦୦୨ ବଳରେ ଉପରୋକ୍ତ ଧାରା-୪୫ର ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇ ନିମ୍ନମତେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖାଗଲା-

"ଛ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ବାଳୁତମାନଙ୍କୁ ସଅଳ ଶିଶୁ ଯତ୍ନ ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା - ପ୍ରତି ବାଳୁତକୁ ୬ ବର୍ଷ ଅତିକ୍ରମ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ସଅଳ ଶିଶୁ ଯତ୍ନ ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବ ।

ପୁଣି ୮୬ତମ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ୍ ୨୦୦୨ ବଳରେ ଧାରା-୨୧ (ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ଓ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟର ଅଧିକାରକୁ ସୁରକ୍ଷା)ରେ ଏକ ନୂତନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଡାଗଲା, ୨୧-ଏ: ରାଷ୍ଟ୍ର ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷ ଭିତରେ ସମସ୍ତ ବାଳୁତଙ୍କୁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ସେହି ପଦ୍ଧତିରେ ଯୋଗାଇଦେବେ, ଯାହାକି ରାଷ୍ଟ୍ର ଆଇନ୍ ବଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରନ୍ତି ।

ଏହାଛଡା ୮୬ତମ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ୍ ୨୦୦୨ ବଳରେ ଧାରା-୫୧ଏ (ମୌଳିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟାବଳୀ) ରେ ଏକ ନୂଆ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଡାଗଲା, "(କେ)- ପିତାମାତା ବା ଅଭିଭାବକ ଯଥାସ୍ଥିତି ତାଙ୍କର ଶିଶୁ ବା ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଳିତ ସନ୍ତାନକୁ ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷ ଭିତରେ ଶିକ୍ଷାର ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।"

ଏଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟଣୀୟ ଯେ, ୮୬ତମ ସଂଶୋଧନ ଫଳରେ (୧) ଧାରା ୪୫ରେ ଥିବା ଦଶବର୍ଷର ସମୟବଦ୍ଧତାକୁ ଉଠାଇ ଦିଆଗଲା, (୨) ଧାରା ୪୫ରେ ଥିବା ୧୪ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ବଦଳରେ ସଅଳ ଶିଶୁ ଯତ୍ନ ଓ ଶିକ୍ଷାକୁ ସ୍ଥାନିତ କରାଗଲା, (୩) ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାକୁ ଧାରା ୨୧-ଏ ଅଧୀନକୁ ନିଆଯାଇ ଏକ ମୌଳିକ ଅଧିକାରରେ ପରିଣତ କରାଗଲା, (୪) କିନ୍ତୁ ୦ ରୁ ୧୪ ବର୍ଷ ବଦଳରେ ୬ରୁ ୧୪ ବର୍ଷର ବାଳୁତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷାର ଅଧିକାର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେଲା, ଅର୍ଥାତ୍, ୦-୬ବର୍ଷର ବାଳୁତମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ମୌଳିକ ଅଧିକାର ରହିଲା ନାହିଁ, (୫) ପୁଣି କୁହାଗଲା ଯେ, ସେହି ଧରଣର ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, ଯାହାକି ରାଷ୍ଟ୍ର ଆଇନ୍ ବଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରନ୍ତି ।

ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଅନୀଲ୍ ସଦ୍‌ଗୋପାଲ୍‌ଙ୍କ ମତରେ ଉନ୍ନିକ୍ରିଷ୍ଣନ କେଶ୍‌ରେ ସୁପ୍ରିମ୍ କୋର୍ଟ ୦ରୁ ୧୪ବର୍ଷ ସମସ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଉପରେ ଜୋର୍ ଦେଇଥିବା ସ୍ଥଳେ ସଂବିଧାନର ୮୬ତମ ସଂଶୋଧନ ବଳରେ ୬ରୁ କମ୍ ବୟସର ୧୭କୋଟି ଶିଶୁଙ୍କର ଅଧିକାର ଅପହୃତ ହୋଇପଡିଲା ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଶିକ୍ଷାବିକାଶ ଦିଗରେ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରୟାସମାନ-

- ରାଧାକ୍ରିଷ୍ଣନ୍ କମିଶିନ୍ (ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା) – ୧୯୪୮-୫୦
- ମୁଦାଲିଅର୍ କମିଶନ୍ (ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା)- ୧୯୫୦-୫୨
- କୋଠାରି କମିଶନ୍ (ସାମଗ୍ରୀକ ଶିକ୍ଷାସଂସ୍କାର)- ୧୯୬୪-୬୬
- ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷାନୀତି, ୧୯୮୬
- ୨୦୦୦ ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା
- ଜାତୀୟ ସାକ୍ଷରତା ଅଭିଯାନ (୧୯୯୦ ଦଶନ୍ଧି)
- ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ (୨୦୦୨ ରୁ ୧୦)
- ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍, ୨୦୦୯

ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ-

ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ସମାଗ୍ରୀକ ଓ ସମନ୍ୱିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ଯାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ମିଶନ୍ ଢାଞ୍ଚାରେ ସାରା ଦେଶରେ ସାର୍ବଜନୀନ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷାର ଉପଲବ୍‌ଧିକୁ ସାକାର ରୂପ ଦେବା । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କ ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ୨୦୧୦ ସୁଦ୍ଧା ୬ରୁ ୧୪ ବର୍ଷର ସମସ୍ତ ବାଳୁତଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପାଦେୟ ଓ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଶିକ୍ଷା ପହୁଞ୍ଚାଇବା । ଏହାର ୪ଟି ମୌଳିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ –

- ସମସ୍ତ ବାଳୁତଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ୍, ଶିକ୍ଷା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି କେନ୍ଦ୍ର, ବିକଳ୍ପ ସ୍କୁଲ୍ ତଥା 'ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ' ଶିବିରରେ ୨୦୦୫ ସୁଦ୍ଧା ଭର୍ତ୍ତି ;

- ୨୦୧୦ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତ ବାଳୁତଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧାରଣ କରି ରଖିବା ;

- ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ବାଳୁତମାନଙ୍କ ନାମଲେଖା, ନିୟମିତ ଯୋଗଦାନ ଓ ଶିକ୍ଷାଗ୍ରହଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲିଙ୍ଗୀୟ ଓ ସାମାଜିକ ବୈଷମ୍ୟର ଦୂରୀକରଣ ;

- ପ୍ରାଥମିକ ଓ ଉଚ୍ଚ-ପ୍ରାଥମିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବାଳୁତମାନଙ୍କୁ ମିଳୁଥିବା ଶିକ୍ଷାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନଦଣ୍ଡ ବୃଦ୍ଧି ।

ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଏକ ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ଯାହାର ପାଣ୍ଠି ଆସିଥାଏ ଦେଶର ସରକାରମାନଙ୍କ ଠାରୁ ତଥା ଏହିସବୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କ ଠାରୁ, ଯଥା ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଆଇ.ଡି.ଏ., ୟୁ.କେ. ଅଧୀନସ୍ଥ ଡି.ଏଫ୍.ଆଇ.ଡି. ତଥା ୟୁରୋପୀୟାନ୍ କମିଶନ୍ । ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତ ସରକାର ଓ ଉପରୋକ୍ତ ବୈଦେଶିକ ସଂସ୍ଥାମାନେ ମିଳିତ ସମୀକ୍ଷଣ ମିଶନ୍ ଗଠନ କରିଛନ୍ତି ଓ ବର୍ଷକୁ ଦୁଇଥର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଅଗ୍ରଗତିକୁ ସମୀକ୍ଷଣ କରିଥାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶର ୧୧ଲକ୍ଷ ବସତିରେ ମୋଟ ୧୯କୋଟି ୨୦ଲକ୍ଷ ପିଲାଙ୍କୁ ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ସରକାରୀ ଭାବେ ଦାବୀ କରାଯାଇଛି ।

ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ହାସଲ ପାଇଁ ବାଳୁତ ଅଧିକାର ଆଇନ୍ ୨୦୦୯

ସଂସଦରେ ଗୃହୀତ ହେବା ପରେ ୨୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୦୯ରେ ଉକ୍ତ ଆଇନ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ସହମତି ଲାଭ କରିଥିଲା ଓ ସେହି ତାରିଖରେ ଗେଜେଟ୍‌ରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ଆଇନ୍‌ର ଧାରା ୧(୩)ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଏହା ସେହି ତାରିଖରୁ ବଳବତ୍ତର ହେବ, ଯାହାକି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ୧୬ ଫେବୃଆରି ୨୦୧୦ରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଗେଜେଟ୍‌ରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି କଲେ ଯେ, ଉଭୟ ୮୬ତମ ସଂବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ୍ ୨୦୦୨ ଓ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍ ୨୦୦୯ ପହିଲା ଏପ୍ରିଲ୍ ୨୦୧୦ରୁ ବଳବତ୍ତର ହେବ ।

ଧାରା ୨ : ସଂଜ୍ଞାମାନ

(ବି) – କ୍ୟାପିଟେସନ୍ ଫି ର ଅର୍ଥ ଅବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବା ଫି ଯାହାକି ପିଲାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥାଏ

(ସି)- ବାଳୁତ ଅର୍ଥ ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷର ଜଣେ ପିଲା

(ଡି)- ଅସୁବିଧା-କ୍ଲିଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀର ପିଲା ଅର୍ଥ ଏସ୍.ସି., ଏସ୍.ଟି., ସାମାଜିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଭାବେ ଅନଗ୍ରସର ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଥବା ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଆର୍ଥିକ, ଭୌଗଳିକ, ଭାଷାଗତ, ଲିଙ୍ଗୀୟ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀର ପିଲାମାନେ

(ଇ)- ଦୁର୍ବଳ ଗୋଷ୍ଠୀର ପିଲା ଅର୍ଥ ସଂପୃକ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବା ମତେ ସର୍ବନିମ୍ନ ସୀମା ତଳେ ଆୟ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ପିଲା

(ଏଚ୍)-ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅର୍ଥ ନଗରପାଳିକା ଅଥବା ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ ବା ପଞ୍ଚାୟତ

(କେ)- ପିତାମାତା ଅର୍ଥ ଜନ୍ମଦାତା, ଅଥବା ବି-ପିତା ବା ବି-ମାତା, ଅଥବା ପୋଷକ ପିତା/ମାତା ଅଥବା ପିଲାର ମାତା

(ଏନ୍)- ସ୍କୁଲ୍‌ର ସଂଜ୍ଞାୟନ କରାଯାଇ ୪ ପ୍ରକାର ସ୍କୁଲ୍ ବିଷୟରେ କହାଯାଇଛି –

- ସମୁଚିତ ସରକାର (କେନ୍ଦ୍ର ବା ରାଜ୍ୟ) ଓ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ, ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାଧୀନ ବା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ସ୍କୁଲ୍ ;
- ସମୁଚିତ ସରକାର ବା ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ନିଜର ବ୍ୟୟର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଆଂଶିକ ଭରଣା ପାଇଁ ସହାୟତା ବା ଅନୁଦାନ ପାଉଥିବା ଏକ ସାହାଯ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ସ୍କୁଲ୍ (ଏଡେଡ୍ ସ୍କୁଲ୍);
- ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲ୍ (ଯଥା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ନବୋଦୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ସୈନିକ ସ୍କୁଲ୍); ଏବଂ
- ସମୁଚିତ ସରକାର ବା ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ସହାୟତା ବା ଅନୁଦାନ ପାଉନଥିବା ସ୍କୁଲ୍ (ଅନ୍-ଏଡେଡ୍ ସ୍କୁଲ୍) ।

(ପି)- ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲ୍ ଅର୍ଥ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ନବୋଦୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ସୈନିକ ସ୍କୁଲ୍ ବା ସେହିଭଳି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଧରଣର ସ୍କୁଲ୍ , ଯାହାକି ସମୁଚିତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବ ।

ଅଧ୍ୟାୟ ୨ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାର ଅଧିକାର

ଧାରା ୩ - ଜଣେ ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷର ପିଲା କେବଳ ବସତି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷା ହାସଲ କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇଛି ଏବଂ ତାକୁ ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଫିସ୍ ଦେବାକୁ ପଡିବ ନାହିଁ । ପଙ୍ଗୁତାର ଶୀକାର ହୋଇଥିବା ଜଣେ ପିଲାକୁ ସମୁଚିତ ଶିକ୍ଷା ମାଗଣା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

<u>ଧାରା ୪</u> ଯେଉଁସ୍ଥଳେ ଜଣେ ୬ରୁ ଅଧିକ ବର୍ଷର ପିଲା ନାମ ଲେଖାଇ ପାରିନାହିଁ ବା ନାମ ଲେଖାଇଥିଲେ ବି ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତ କରିପାରିନାହିଁ ସେପରି ସ୍ଥଳେ ତା'ର ବୟସକୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ଏକ ଶ୍ରେଣୀରେ ତାକୁ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯିବ । ପୁଣି ଏପରି ସ୍ଥଳେ ତାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତାଲିମ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯବ ଏବଂ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ମାଗଣା ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ ।

<u>ଧାରା ୫</u>- ଯେଉଁ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ପାଇଁ ସୁଯୋଗର ଅଭାବ ଅଛି ସେପରି ସ୍ଥଳେ ସଂପୃକ୍ତ ପିଲାକୁ ଆଉ ଏକ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିହେବ, କିନ୍ତୁ ଅଣସାହାଯ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ପଠାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ସର୍ତ୍ତ ଅଧୀନରେ ରହି ଜଣେ ପିଲାକୁ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିହେବ । ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ଏପ୍ରକାର ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଦାଖଲ କରାନଯିବା କାରଣରୁ ଜଣେ ପିଲାକୁ ନୂତନ ସ୍କୁଲରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବାର ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯିବ ନାହିଁ । ସ୍ଥାନାନ୍ତର ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଇସୁ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ କରିଥିବା କାରଣରୁ ସଂପୃକ୍ତ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଚାକିରୀ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡନୀୟ ହେବେ ।

ଅଧ୍ୟାୟ ୩: ସମୁଚିତ ସରକାର, ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଓ ପିତାମାତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱାବଳୀ

<u>ଧାରା ୬</u> ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନ୍ ବଳବତ୍ତର ହେବାର ୩ବର୍ଷ ଭିତରେ ସମୁଚିତ ସରକାର (କେନ୍ଦ୍ର ବା ରାଜ୍ୟ) ଓ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପ୍ରତି ବସତି ପାଇଁ ସ୍କୁଲ୍ ସ୍ଥାପନା କରିବେ ।

<u>ଧାରା ୭</u>- ଆର୍ଥିକ ଓ ଅନ୍ୟ ସମ୍ବଳ – ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଭାଗିଦାରିତା ରହିଛି । ଆଇନ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପୁଞ୍ଜି ଓ ନିୟମିତ (ରିକରିଂ) ବ୍ୟୟର ଅଟକଳ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ । ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନିୟମିତ ବ୍ୟୟର ସେହି ଭାଗ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦେବେ, ଯାହାକି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରି ସ୍ଥିର କରିବେ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କୁ କହି ଅର୍ଥ କମିଶନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ କୌଣସି ଏକ ଅଭାବୀ ରାଜ୍ୟକୁ କିଛି ଅତିରିକ୍ତ ଅର୍ଥ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଆଇନ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅନୁଦାନ ବାଦ୍ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅର୍ଥ ଯୋଗାଡ କରିବା ହେଉଛି ରାଜ୍ୟର । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଲା-

- ଜାତୀୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଢାଞ୍ଚା ପ୍ରସ୍ତୁତି;
- ଶିକ୍ଷକ ତାଲିମ୍‌ର ମାନଦଣ୍ଡ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରୂପ ଦେବା;
- ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅଭିନବ କୌଶଳର ପରୀକ୍ଷାନିରୀକ୍ଷା, ଗବେଷଣା, ଯୋଜନା ଓ ଦକ୍ଷତାବୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟତା

<u>ଧାରା- ୮</u> ସମୁଚିତ ସରକାରଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-

- ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ଯୋଗାଇଦେବା, କିନ୍ତୁ ଯେଉଁସ୍ଥଳେ ଗୋଟିଏ ପିଲାର ଅଭିଭାବକ ତାକୁ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ୍ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଥିବେ, ସେପରି ସ୍ଥଳେ ସେହି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଉକ୍ତ ପିଲା ପିଛା ହେଉଥିବା ଶିକ୍ଷାବ୍ୟୟର ଭରଣା ଦାବୀ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।
- ବସତି ବିଦ୍ୟାଳୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା
- ଦୁର୍ବଳ ଓ ଅସୁବିଧା-କ୍ଲିଷ୍ଟ ପିଲାମାନେ ଯେପରି କୌଣସି କାରଣରୁ ବାଛବିଚାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବେନାହିଁ
- ସ୍କୁଲ୍ ଗୃହ, ଶିକ୍ଷକ ଓ ପଠନ ସାମଗ୍ରୀ ଯୋଗାଇ ଦେବା
- ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ବୟସର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତାଲିମ୍
- ନମାଲେଖା, ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଯୋଗଦାନ, ଶିକ୍ଷାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ତଦାରଖ
- ଅନୁସୂଚୀରେ ବିହିତ ହୋଇଥିବା ମତେ ଉନ୍ନତ ମାନଦଣ୍ଡର ଶିକ୍ଷା
- ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ସମୟୋଚିତ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଘୋଷଣା
- ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ତାଲିମ୍

ଧାରା ୯- ପ୍ରତି ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ –

ଉପରୋକ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱମାନ ସହିତ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିବ-

- ନିଜ ଇଲାକା ଭିତରେ ଥିବା ପ୍ରତି ପିଲାର ରେକର୍ଡ ରଖିବା
- ଦାଦନ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ ନାମଲେଖା ବ୍ୟବସ୍ଥା
- ନିଜ ଇଲାକା ଭିତରେ ଥିବା ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ତଦାରଖ
- ଶିକ୍ଷା ପଞ୍ଜିକା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା

ଧାରା ୧୦ - ନିଜ ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ନାମ ଲେଖାଇବା ପ୍ରତି ଅଭିଭାବକଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ

ଧାରା ୧୧- ୩ବର୍ଷରୁ ୬ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସକାଶେ ସମୁଚିତ ସରକାର ପ୍ରାକ୍-ସ୍କୁଲ୍‌ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରନ୍ତି ।

ଅଧ୍ୟାୟ-୪ ସ୍କୁଲ୍ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ

ଧାରା ୧୨(୧)ର ଅଣ-ଉପଧାରା (ଏ), (ବି) ଓ (ସି) ରେ ଯଥାକ୍ରମେ ସରକାରୀ, ସାହାଯ୍ୟ-ପ୍ରାପ୍ତ, ଅଣ-ସାହାଯ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ବାଳୁତମାନଙ୍କର ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାର ଅଧିକାର ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଛି । ଅଣଉପଧାରା (ଏ) ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ନାମ ଲେଖାଉଥିବା ପ୍ରତି ଛାତ୍ରକୁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ମିଳିବ । ଅଣଉପଧାରା (ବି) ଅନୁଯାୟୀ, ସାହାଯ୍ୟ-ପ୍ରାପ୍ତ ସ୍କୁଲ୍‌ମାନେ ସରକାରୀ ଅନୁଦାନ ଯେତେ ପାଉଥିଲେ ହେଁ, ସେମାନେ ଯେତିକି ପରିମାଣରର ପୁନର୍ପୌନିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଅନୁଦାନ ପାଉଥିବେ, ସେହି ଅନୁପାତରେ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଛାତ୍ର ଭର୍ତ୍ତି କରିବେ, କିନ୍ତୁ ସେହି ଭର୍ତ୍ତି ସଂଖ୍ୟା ସ୍କୁଲ୍‌ର ମୋଟ୍ ଛାତ୍ରସଂଖ୍ୟାର ଶତକଡା ୨୫ରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ । ଅଣଉପଧାରା (ସି) ଅନୁଯାୟୀ ଅଣ-ସାହାଯ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲ୍ କେବଳ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଶତକଡା ୨୫ ଭାଗ ସ୍ଥାନ ସ୍ଥାନୀୟ ଇଲାକାର ଦୁର୍ବଳ ଓ ଅସୁବିଧା-କ୍ଲିଷ୍ଟ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୁକ୍ତ ରଖିବେ ଏବଂ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷାର ସମାପ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିଚାଲିବେ ।

ଧାରା ୧୨(୨) ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲ୍‌ମାନଙ୍କୁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ଯୋଗାଉଥିବା ବାବଦକୁ ସରକାର ସେତିକି ଅର୍ଥ ଭରଣା କରିବେ, ଯାହାକି ସରକାରୀ ହିସାବରେ ଛାତ୍ରପିଛା ଖର୍ଚ୍ଚ ବା ସଂପୃକ୍ତ ଛାତ୍ରଠାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଭିତରୁ ଯେଉଁଟା କମ୍ ହୋଇଥିବ । କିନ୍ତୁ ଯାହା ହେଲେ ବି, ଏହି ଛାତ୍ର ପିଛା ଖର୍ଚ୍ଚ ସରକାରୀ ବା ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଛାତ୍ରପିଛା ଖର୍ଚ୍ଚ ଠାରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ । ପରନ୍ତୁ, ଯେଉଁ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ମାଗଣା ବା ରିହାତି ମୂଲ୍ୟରେ ଜମି, ଗୃହ, ଉପକରଣ ବା ଅନ୍ୟ ସୁବିଧାସୁଯୋଗ ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି, ସେଭଳି ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ ବାବଦକୁ କୌଣସି ଅର୍ଥଭରଣା କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଧାରା ୧୨(୩) ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ୍ ସମୁଚିତ ସରକାର ଓ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ବିହିତ ହେବା ମତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସୂଚନା ଯୋଗାଇ ଦେବେ ।

ଧାରା ୧୩- କୌଣସି ସ୍କୁଲ୍ ନାମଲେଖା ବେଳେ ମୁଣ୍ଡପିଛା (କ୍ୟାପିଟେସନ୍) ଫି ଆଦାୟ କରିବେ ନାହିଁ ବା ଛାତ୍ର ବା ତାଙ୍କର ଅଭିଭାବକଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବଛାବଛି ମୂଳକ ପରୀକ୍ଷା (ସ୍କ୍ରିନିଂ) କରାଇବେ ନାହିଁ । ଏହାର ଉଲ୍ଲଂଘନ କାରଣରୁ ଦଣ୍ଡସ୍ୱରୂପ, ସଂପୃକ୍ତ ସ୍କୁଲ୍‌ରୁ ଆଦାୟ କରାହୋଇଥିବା ମୁଣ୍ଡପିଛା ଫିସ୍‌ର ଦଶଗୁଣା ଅର୍ଥ ଆଦାୟ କରାଯିବ । ସ୍କ୍ରିନିଂ ଯଦି କରାଇଥିବେ ତେବେ ପ୍ରଥମ ଉଲ୍ଲଂଘନ ପାଇଁ ୨୫ହଜାର ଓ ପ୍ରତି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉଲ୍ଲଂଘନ ପାଇଁ ୫୦ହଜାର ଟଙ୍କା ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

ଧାରା-୧୪- ଜନ୍ମ ପଂଜିକରଣ ଅନୁଯାୟୀ ଜନ୍ମ ତାରିଖ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିହିତ ମାନଦଣ୍ଡ ବଳରେ । କିନ୍ତୁ ବୟସର ପ୍ରମାଣ ଅଭାବର ଆଳ ଦେଖାଇ କୌଣସି ଶିଶୁକୁ ନାମଲେଖାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଧାରା ୧୫- ଶିକ୍ଷାବର୍ଷ ଆରମ୍ଭରେ ବା ତହିଁର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନାମଲେଖା ହୋଇପାରିବ ।

ଧାରା-୧୬ କୌଣସି ଛାତ୍ରକୁ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମଝିରେ କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅଟକ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବା ତାକୁ ସ୍କୁଲ୍‌ରୁ ବହିଷ୍କାର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଧାରା ୧୭- କୌଣସି ଛାତ୍ରକୁ ଶାରିରୀକ ଦଣ୍ଡ ବା ମାନସିକ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଦିଆଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଏହାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ପାଇଁ ସଂପୃକ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଚାକିରୀ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯିବ ।

ଧାରା ୧୮- ଏହି ଆଇନ୍ ବଳବତ୍ତର ହେବା ପରେ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ୍ ଛଡା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍କୁଲ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ; ଯଦି ହୁଏ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ବିହିତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ସ୍ୱୀକୃତି ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡିବ । ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିବ, ଯଦି ସଂପୃକ୍ତ ସ୍କୁଲ୍ ଧାରା ୧୯ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପୂରଣ କରନ୍ତି । ଯଦି ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ୍ ସ୍ୱୀକୃତି ନନେଇ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥାଏ, ତେବେ ସଂପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଉକ୍ତ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବେ । ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ୍ ଯଦି ବିନା ସ୍ୱୀକୃତିରେ ବା ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପରେ ଚାଲୁରୁହେ, ତେବେ ପ୍ରଥମେ ଏକଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା, ଏବଂ ତା'ପରେ ପ୍ରତିଦିନ ପାଇଁ ୧୦ହଜାର ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ ହେବ ।

ଧାରା ୧୯- ଅନୁସୂଚୀର ମାନଦଣ୍ଡସମୂହକୁ ପୂରଣ ନକରି କୌଣସି ସ୍କୁଲ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ମାନଦଣ୍ଡ ପୂରଣ କରୁନଥିବା ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ୍ ଆଇନ୍ ବଳବତ୍ତର ହେବାର ୩ବର୍ଷ ଭିତରେ ଏହାକୁ ପୂରଣ କରିବେ । ମାନଦଣ୍ଡ ପୂରଣ କରୁନଥିବା କାରଣରୁ ଯଦି ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାହାସତ୍ତ୍ୱେ ସେହି ସ୍କୁଲ୍ ଚାଲୁ ରହିଲେ ପ୍ରଥମେ ଏକଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା, ଏବଂ ତା'ପରେ ପ୍ରତିଦିନ ପାଇଁ ୧୦ହଜାର ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ ହେବ ।

ଧାରା-୨୦ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବଳରେ ମାନଦଣ୍ଡସମୂହର ସଂଶୋଧନ କରିପାରନ୍ତି ।

ଧାରା-୨୧ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍ ଅଧୀନରେ କେବଳ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲ୍‌ଗୁଡିକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ଅନ୍ୟ ତିନି କିସମର ସ୍କୁଲ୍ ଗୁଡିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଁ ସ୍କୁଲ୍ ମ୍ୟାନେଜିଂ କମିଟି ଗଠିତ ହେବ । ଏହି କମିଟିର ଶତକଡା ୭୫ଭାଗ ହେବେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପିତାମାତା, ଅର୍ଦ୍ଧେକ ସଭ୍ୟ ମହିଳା ରହିବେ, ଏସ୍.ସି. ଓ ଏସ୍.ଟି. ଗୋଷ୍ଠୀରୁ ଆନୁପତିକ ଛାତ୍ରସଂଖ୍ୟା ଭିତ୍ତିରେ ସଭ୍ୟ ରହିବେ, ଏବଂ ଏହାଛଡା ଶିକ୍ଷକ ଓ ପଞ୍ଚାୟତ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ମଧ୍ୟ ସଭ୍ୟ ରହିବେ । ସ୍କୁଲ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟତଦାରଖ, ସ୍କୁଲ୍ ବିକାଶ ଯୋଜନା, ଓ ପ୍ରାପ୍ତ ଅନୁଦାନ ରାଶିର ବିନିଯୋଗ ତଦାରଖ କମିଟିର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ।

ଧାରା ୨୨- ପରିଚାଳନା କମିଟି ସ୍କୁଲ୍ ବିକାଶ ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନ କରିବେ, କିନ୍ତୁ ସେହି ରୀତିରେ ଯାହାକି ବିହିତ ହେବ । ଏବଂ ଏହି ଯୋଜନା ହିଁ ସରକାର ବା ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଦାନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ଭିତ୍ତି ହେବ ।

ଧାରା ୨୩- ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ନିଯୁକ୍ତି ଓ ଚାକିରୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ- କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱପ୍ରାପ୍ତ କୌଣସି ଶିକ୍ଷଣ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିବା ତଥା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବା ଯୋଗ୍ୟତାବଳୀ ଥିଲେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ଉପଯୁକ୍ତ ସଂଖ୍ୟକ ତାଲିମ୍ ପ୍ରାପ୍ତ ଶିକ୍ଷକ ନଥିବେ, ତେବେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଯୋଗ୍ୟତାର ମାନଦଣ୍ଡକୁ

କୋହଳ କରିପାରିବେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ସ୍ଥିତି ସର୍ବାଧିକ ୫ବର୍ଷ ପାଇଁ ରହିପାରେ । ସେହିପରି ଆଇନ୍ ଲାଗୁହେଲା ବେଳେ ଯଦି ଜଣେ ଶିକ୍ଷକର ଯୋଗ୍ୟତା ନଥାଏ, ତେବେ ୫ବର୍ଷ ଭିତରେ ସେ ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିବେ । ବେତନ, ଭତ୍ତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚାକିରୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ବିହିତ ହେବ ।

ଧାରା ୨୪- ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱାବଳୀ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ମୀମାଂସା- ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ସମୟସୀମା ଭିତରେ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ସାରିବା, ଛାତ୍ରର ବୋଧଶକ୍ତିର ପରୀକ୍ଷା ତଥା ଅତିରିକ୍ତ ଶିକ୍ଷଣ, ତଥା ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କୁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିୟମିତ ଅବଗତ କରାଇବା । ଏହାଛଡା, ସେ ବିହିତ ହେବା ମତେ ଅନ୍ୟ ସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ପାଦନ କରିବେ । କୌଣସି ଶିକ୍ଷକ ତାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଅବହେଳା କଲେ ଚାକିରୀ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡିତ ହେବେ । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ବିହିତ ହେବା ମତେ ସମାଧାନ କରାଯିବ ।

ଧାରା ୨୫- ଆଇନ୍ ଲାଗୁ ହେବାର ୬ମାସ ଭିତରେ ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ୍ ଅନୁସୂଚୀ ମତେ ଶିକ୍ଷକ-ଛାତ୍ର ଅନୁପାତକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ, ଯଥା ୧ମରୁ ୫ମ ଶ୍ରେଣୀ – ୧:୩୦ ଏବଂ ୬ଷ୍ଠରୁ ୮ମ ଶ୍ରେଣୀ ୧: ୩୫ । କୌଣସି ଶିକ୍ଷକ ଅନ୍ୟ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଫିସ୍‌ରେ ଅଣ-ଶିକ୍ଷା କାମରେ ନିୟୋଜିତ ହେବେ ନାହିଁ, କେବଳ ଧାରା ୨୭ର ଦାୟିତ୍ୱାବଳୀ ଛଡା ।

ଧାରା ୨୬- ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଶିକ୍ଷକ ପଦବୀରେ ଖାଲିସ୍ଥାନ କେବେ ଶତକଡା ୧୦କୁ ଟପିବ ନାହିଁ ।

ଧାରା ୨୭- ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଜନଗଣନା, ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସହାୟତା ଓ ନିର୍ବାଚନ କାର୍ଯ୍ୟ ଛଡା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଧାରା ୨୮- କୌଣସି ଶିକ୍ଷକ ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷା ବା ଟିଉସନ୍‌ରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବେ ନାହିଁ ।

ଅଧ୍ୟାୟ ୫ : ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଓ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହାସଲ

ଧାରା ୨୯- ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଓ ମୂଲ୍ୟାୟନ ପଦ୍ଧତି ସଂପୃକ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ଶିକ୍ଷଣ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବ । ଏହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲାବେଳେ ଅନ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ ସହିତ ବାଳୁତର ମାତୃଭାଷାରେ ଶିକ୍ଷାଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ କରାଯିବ । ଛାତ୍ରର ବୋଧଶକ୍ତିକୁ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯିବ ।

ଧାରା ୩୦- ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତ ନକଲା ଯାଏ କୌଣସି ବୋର୍ଡ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ପଡିବ ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ପରେ ଏକ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ଅଧ୍ୟାୟ- ୬ : ବାଳୁତ ଅଧିକାରସମୂହର ସୁରକ୍ଷା

ଧାରା ୩୧- ବାଳୁତ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା କମିଶନ୍‌ସମୂହ ଆଇନ୍ ୨୦୦୫ ଅନୁଯାୟୀ ଗଠିତ ଜାତୀୟ ଓ ରାଜ୍ୟ କମିଶନ୍‌ଙ୍କ ଉପରେ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍‌ରେ ଥିବା ବାଳୁତ ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିବ । ସମୀକ୍ଷା ଓ ସୁପାରିଶ୍, ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାର ଅଧିକାର ସଂପର୍କୀତ ଅଭିଯୋଗର ଶୁଣାଣି, ତଥା ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ କମିଶନ୍‌ର କ୍ଷମତା ରହିବ । ଯଦି କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏଭଳି କମିଶନ୍ ଗଠନ କରିନାହାନ୍ତି, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ତୁରନ୍ତ ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଗଠନ କରିବା ଜରୁରୀ ।

ଧାରା ୩୨- ଏହି ଆଇନ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ନେଇ କୌଣସି ଏକ ଲିଖିତ ଅଭିଯୋଗ ସଂପୃକ୍ତ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ ହେବ । ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି କରି ୩ମାସ ଭିତରେ ଉକ୍ତ ଅଭିଯୋଗର ଫଇସଲା କରାଯିବ । ଉକ୍ତ ଫଇସଲା ସନ୍ତୋଷଜନକ ମନେ ନହେଲେ ରାଜ୍ୟ କମିଶନ୍ ବା ଯଥାସ୍ଥିତି ସଂପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ଅପିଲ୍ କରାଯିବ । କମିଶନ୍ ବା ଯଥାସ୍ଥିତି ସଂପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେହି ଅପିଲ୍‌ର ଶୁଣାଣି କରିବେ ।

ଧାରା ୩୩ – କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ୧୫ଜଣ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ଜାତୀୟ ଉପଦେଷ୍ଟା ପରିଷଦ ଗଠନ କରିବେ ।

ଧାରା ୩୪- ରାଜ୍ୟ ସରକାର ୧୫ଜଣ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ରାଜ୍ୟ ଉପଦେଷ୍ଟା ପରିଷଦ ଗଠନ କରିବେ ।

ଅଧ୍ୟାୟ-୭ ବିବିଧ

ଧାରା ୩୫- ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବା ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଜାରି କରିପାରିବେ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଓ ସ୍କୁଲ୍ ପରିଚାଳନା କମିଟିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଜାରି କରିବେ । ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପରିଚାଳନା କମିଟିଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଜାରି କରିବେ ।

ଧାରା ୩୬- ବିଭିନ୍ନ ଧାରା ଯଥା ୧୩, ୧୮ ଓ ୧୯ରେ ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ତାହା ସଂପୃକ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ଜଣେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅଗ୍ରୀମ ଅନୁମତି ବିନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଧାରା ୩୭- ସଦବିଶ୍ୱାସରେ କୃତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସୁରକ୍ଷା- କେନ୍ଦ୍ର ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ଜାତୀୟ ବା ରାଜ୍ୟ କମିଶନ୍, ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବା ପରିଚାଳନା କମିଟି ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କେଶ୍ ରଜୁ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଧାରା ୩୮- ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ: ସମୁଚିତ ସରକାର ନିମ୍ନୋକ୍ତ ବିଷୟରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି କରିପାରନ୍ତି –
(ଏ) ଅନଗ୍ରସର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତାଲିମ୍,
(ବି) ବସତି ବିଦ୍ୟାଳୟର ସ୍ଥାନ,
(ସି) ୧୪ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଲାମାନଙ୍କର ରେକର୍ଡ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ,
(ଡି) ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କୁ ଛାତ୍ରପିଛା ବ୍ୟୟଭରଣା,
(ଇ) ଛାତ୍ରର ବୟସ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଲିଲ୍,
(ଏଫ୍) ଶିକ୍ଷାବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ହେବାର କେତେ ସଂପ୍ରସାରିତ ସମୟ ଭିତରେ ନାମଲେଖା ଏବଂ ଏଭଳି ଛାତ୍ରଙ୍କର କେତେ ସଂପ୍ରସାରିତ ସମୟ ଭିତରେ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ହେବ,
(ଜି) ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ,
(ଏଚ୍) ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନର ପଦ୍ଧତି, ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଓ ଫର୍ମ ଇତ୍ୟାଦି,
(ଆଇ) ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପୂର୍ବରୁ ଶୁଣାଣିର ସୁଯୋଗ,
(ଜେ) ସ୍କୁଲ୍ ପରିଚାଳନା କମିଟିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱାବଳୀ,
(କେ) ସ୍କୁଲ୍ ବିକାଶ ଯୋଜନାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ପଦ୍ଧତି,
(ଏଲ୍) ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ବେତନ, ଭତ୍ତା, ଓ ଚାକିରୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ,
(ଏମ୍) ଜଣେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ କି କି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇପାରିବ,
(ଏନ୍) ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଅଭିଯୋଗର ପ୍ରତିକାର ପଦ୍ଧତି,

(ଓ) ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ପରେ ସଂପୃକ୍ତ ଛାତ୍ରକୁ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ପ୍ରଦାନ,
(ପି) ରାଜ୍ୟ ବାଳୁତ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା କମିଶନ୍ ନଥିଲେ ଗଠିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଗଠନ ,
(କ୍ୟୁ) ଜାତୀୟ ଉପଦେଷ୍ଟା ପରିଷଦର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଭତ୍ତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ,
(ଆର୍) ରାଜ୍ୟ ଉପଦେଷ୍ଟା ପରିଷଦର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଭତ୍ତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ।

ଅନୁସୂଚୀ (ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ୍‌ର ମାନଦଣ୍ଡ)

- (୧ମରୁ ୫ମ) ଛାତ୍ର-ଶିକ୍ଷକ ଅନୁପାତ ୧ : ୩୦
- (୬ଷ୍ଠରୁ ୮ମ) ଛାତ୍ର-ଶିକ୍ଷକ ଅନୁପାତ ୧ : ୩୫
- ସ୍କୁଲ୍‌ଗୃହ – ସର୍ବଋତୁକାଳୀନ, ପ୍ରତି ଶିକ୍ଷକ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଲେଖା ଶ୍ରେଣୀକକ୍ଷ ଓ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଅଫିସ୍ ଗୃହ-ତଥା-ଭଣ୍ଡାର ଗୃହ, ପ୍ରତି ଗୃହକୁ ଅବାଧ ପ୍ରବେଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ପୁଅ ଓ ଝିଅ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୌଚାଳୟ, ନିରାପଦ ପାନୀୟ ଜଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ରୋଷେଇଘର, ଖେଳ ପଡିଆ, ପାଚେରି ବା ବାଡବୁଜା,
- ଶିକ୍ଷାବର୍ଷରେ ସର୍ବନିମ୍ନ କର୍ମଦିବସ/ ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଘଣ୍ଟ - ୧ମରୁ ୫ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୨୦୦ଦିନ ଓ ୮୦୦ ଘଣ୍ଟା, ଓ ୬ଷ୍ଠରୁ ୮ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୨୨୦ ଦିନ ଓ ୧୦୦୦ ଘଣ୍ଟା
- ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ପାଇଁ ସପ୍ତାହରେ ସର୍ବନିମ୍ନ କର୍ମନିର୍ଘଣ୍ଟ - ୪୫ ଘଣ୍ଟା
- ଶିକ୍ଷଣ ଓ ପଠନ ସାମଗ୍ରୀ- ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବ
- ପାଠାଗାର- ଗଳ୍ପବହି ସହିତ ସବୁ ବିଷୟରେ ବହି, ଖବରକାଗଜ ଓ ପତ୍ରପତ୍ରିକାକୁ ନେଇ ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଁ ପାଠାଗାର
- ଖେଳ ଓ କସରତ୍ ସାମଗ୍ରୀ- ଆବଶ୍ୟକ ମୁତାବକ

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍-୨୦୦୯ର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଦାୟିତ୍ୱର ସଂପାଦନ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବଳରେ ନିୟମାବଳୀ ଘୋଷଣା କରିବେ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ରାଜ୍ୟମାନେ ଠିକ୍ ସେହି ତାରିଖରେ ନିଜର ନିୟମାବଳୀକୁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି କରିବା ଜରୁରୀ, ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଆଇନ୍ ବଳବତ୍ତର ହେବ । ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଫେସର୍ ଏ.କେ.ଶର୍ମାଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଗଠିତ ଏକ କମିଟି 'ଆଦର୍ଶ ଚିଠା ନିୟମାବଳୀ' ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଚୂଡାନ୍ତ ହେବା ପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯାଇଛି ଓ ସେମାନେ ଏହାକୁ ସିଧାସଳଖ ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି ବା ତହିଁରେ ଆବଶ୍ୟକ ସଂଶୋଧନ ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରି ବିଜ୍ଞପ୍ତି କରିପାରନ୍ତି ।

କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଣୀତ ଆଦର୍ଶ ନିୟମାବଳୀ- ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଉକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍ ଅଧୀନରେ ବିହିତ ହେବାକୁ ଥିବା ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ନିୟମାବଳୀର ପ୍ରଣୟନକୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ଆଦର୍ଶ ନିୟମାବଳୀ (ମଡେଲ୍ ରୁଲ୍ସ) ପ୍ରସାରଣ କରିଛନ୍ତି *(ପି.ଆଇ.ବି. ୨୯ ଜାନୁଆରି ୨୦୧୦)*। ଆଦର୍ଶ ନିୟମାବଳୀର ୮ଟି ଭାଗ ଓ ଗୋଟିଏ ସଂଲଗ୍ନ ନଥି (ଆପେଣ୍ଡିକ୍ସ) ରହିଛି । ସେଗୁଡିକ ହେଲା-

ଭାଗ-୧ : ଉପକ୍ରମଣିକା ଓ ସଂଜ୍ଞାସମୂହ

ଭାଗ-୨ : ଆଇନ୍‌ର ଧାରା-୪ ଅନୁଯାୟୀ ଅନଗ୍ରସର ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତାଲିମ୍

ଭାଗ-୩: ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଓ ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସମେତ ଦାୟିତ୍ୱାବଳୀ

ଭାଗ-୪: ସ୍କୁଲ୍ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ

ଭାଗ-୫: ସ୍କୁଲ୍ ପରିଚାଳନା କମିଟିର ଗଠନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ

ଭାଗ-୬: ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଭୂମିକା, ନ୍ୟୂନତମ ଯୋଗ୍ୟତା, ବେତନ ଓ ଭତ୍ତା, ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିକାର, ଶିକ୍ଷକ-ଛାତ୍ର ଅନୁପାତ ଇତ୍ୟାଦି

ଭାଗ-୭: ପାଠ୍ୟକ୍ରମ, ସଂପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏବଂ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ପ୍ରଦାନ

ଭାଗ-୮ : ବାଳୁତ ଅଧିକାର ସମୂହର ସୁରକ୍ଷା, ରାଜ୍ୟ ବାଳୁତ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା କମିଶନ୍‌ଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଭିଯୋଗ ତଥା ରାଜ୍ୟ ଉପଦେଷ୍ଟା ପରିଷଦର ଗଠନ

ସଂଲଗ୍ନ ନଥି – ୨ଟି ଫର୍ମ

(୧) ସ୍କୁଲ୍ ଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମ-ଘୋଷଣା ତଥା ସ୍ୱୀକୃତି ହାସଲ ପାଇଁ ଆବେଦନ ଫର୍ମ

(୨) ଜିଲ୍ଲା ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ସ୍ୱୀକୃତି ମଞ୍ଜୁରି ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଫର୍ମ

ବାସ୍ତବ ସ୍ଥିତି

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି

ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଅଧୀନରେ ୨.୮ ଲକ୍ଷ ସ୍କୁଲ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇପାରିଛି ଏବଂ ଶତକଡା ୯୮ ଭାଗ ଜନବସତିର ୧ କିମି ଦୂରତା ଭିତରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

ପ୍ରସ୍ତାବିତ ନୂତନ ସ୍କୁଲ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରଗତି ଅତି ମନ୍ଥର । ୨୦୦୯-୧୦ରେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ମୋଟ୍ ୯,୪୦୪ ଟି ସ୍କୁଲ୍ ଭିତରୁ ମାତ୍ର ୨,୬୭୭ଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିପାରିଛି । ୨୦୦୯-୧୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ମୋଟ୍ ୧,୭୦,୪୨୬ଟି ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ ଭିତରୁ ଏବେ ବି ୧୯,୨୫୭ଟି ନିର୍ମିତ ହୋଇପାରିନି । ଆସାମ, ବିହାର, ଅରୁଣାଚଳ ପ୍ରଦେଶ, ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର, ଓଡିଶା ଓ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କରେ ବକେୟା ପରିମାଣ ବେଶୀ । ସେହିପରି ଉଚ୍ଚପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨୦୦୯-୧୦ରେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ମୋଟ୍ ୧୨,୦୧୫ ସ୍କୁଲ୍ ଭିତରୁ ମାତ୍ର ୩,୭୦୯ଟି ନିର୍ମିତ ହୋଇପାରିଛି । ୨୦୦୯-୧୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ମୋଟ୍ ୧,୬୧,୯୦୭ଟି ଉଚ୍ଚପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ ଭିତରୁ ୨୫,୦୪୨ଟି ସ୍କୁଲ୍ ନିର୍ମିତ ହୋଇପାରିନି । ବିହାର, ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ, ରାଜସ୍ଥାନ, ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର, ଓଡିଶା ଓ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ମାନଙ୍କରେ ବକେୟା ପରିମାଣ ବେଶୀ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାଥମିକ ଓ ଉଚ୍ଚପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରେ ମୋଟ୍ ୫୭ଲକ୍ଷ ଶିକ୍ଷକ ପଦବୀ ଭିତରୁ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ୫.୨୩ଲକ୍ଷ ପଦବୀ ଖାଲି ରହିଛି । ପୁଣି ଶିକ୍ଷକ-ଛାତ୍ର ଅନୁପାତ ୧: ୩୦ ଠାରୁ ଅଧିକ ଥିବା ସ୍କୁଲ୍ ସଂଖ୍ୟା ହେଉଛି ୫.୨୯ ଲକ୍ଷ (ଶତକଡା

୫୩.୨୦), ଏହି ଅଭାବ ପୂରଣ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ୫.୧୦ ଲକ୍ଷ ଅତିରିକ୍ତ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏହି ନିଯୁକ୍ତିକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହାଛଡା ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରେ ୫.୪୮ ଲକ୍ଷ ଓ ଉଚ୍ଚପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରେ ୨.୨୫ଲକ୍ଷ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ତାଲିମ୍ ଦେବାକୁ ପଡିବ । ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍‌ର ସମୟବଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ଭିତରେ ଏହା ସଂପାଦନା କରିବାକୁ ପଡିବ ।

(୩୦ ଜାନୁଆରି ୨୦୧୦ରେ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ଠାରେ ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ସଚିବମାନଙ୍କ ସଭାରେ ମନ୍ତ୍ରୀ କପିଲ୍ ଶିବଲ୍‌ଙ୍କ ଉଦ୍‌ଘାଟନୀ ଭାଷଣ)

ସ୍କୁଲ୍ ବହିର୍ଭୁତ ବାଳୁତ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶରେ ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷର ମୋଟ୍ ୨୨କୋଟି ବାଳୁତ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଶତକଡା ୪.୬ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାୟ ୯୨ ଲକ୍ଷ ପିଲା ସ୍କୁଲ୍ ବାହାରେ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ କିପରି ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରକୁ ଟାଣି ଆଣିହେବ ?

ଯଦିଓ ସରକାରୀ ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଯେ, ପାରିବାରିକ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହିଁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ୍‌କୁ ପଠାଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବଡ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ, ଏହାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ନୂତନ ଶିକ୍ଷା ଆଇନ୍‌ରେ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ।

ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସର୍ଭେ ଦ୍ୱାରା ଜଣାପଡିଛି, ଅଭିଯାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହିସାବ ଅନୁଯାୟୀ ଓଡିଶାରେ ଯେତେସଂଖ୍ୟକ ସ୍କୁଲ୍ ବହିର୍ଭୁତ ବାଳୁତ ଅଛନ୍ତି, ପ୍ରକୃତ ସଂଖ୍ୟା ତହିଁର ୬ଗୁଣ ଅଧିକ । କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ଗୋଟିଏ ପିଲାର ଦୁଇଟି ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ନାମ ରହିଛି ।

ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଳ କାହିଁ

ସଂସଦରେ ସ୍ୱୀକୃତ ଆଇନ୍‌କୁ ଗତ ଅଗଷ୍ଟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଥିଲା । ଏହାର ୬ମାସ ପରେ ପହିଲା ଏପ୍ରିଲ ୨୦୧୦ରୁ ଆଇନ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା ବୋଲି ବିଜ୍ଞପ୍ତି କରାଗଲା । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବଜେଟ୍ ୨୦୧୦-୧୧ ପେଶ୍ ହେଲା ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍ ଘୋଷିତ ହେବାର ୧୦ ଦିନ ପରେ । ଏହି ଆଇନ୍ ୧ ଏପ୍ରିଲ୍ ୨୦୧୦ ରୁ ଲାଗୁ ବୋଲି ଘୋଷିତ । ଆଶା କରାଯାଉଥିଲା, ଏହି ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ରୂପାୟନ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଆର୍ଥିକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ତାହା ଗତ ବଜେଟ୍‌ରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବ ।

ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନା ଓ ପ୍ରଶାସନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଆକଳନ ଅନୁଯାୟୀ, ବର୍ଷକୁ ୩୪,୦୦୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ହିସାବରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷରେ ମୋଟ ୧ ଲକ୍ଷ ୭୧ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ଆବଶ୍ୟକ ପଡିବ । କିନ୍ତୁ ବିଡମ୍ବନାର ବିଷୟ, ୨୦୧୦-୧୧ ପାଇଁ ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷା ଓ ସାକ୍ଷରତା ବିଭାଗକୁ ମୋଟ ଅର୍ଥ ମଞ୍ଜୁରି ହୋଇଛି ୩୧,୦୩୬ କୋଟି ଟଙ୍କା, ସେଥିରୁ ମାତ୍ର ୧୫ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ନୂତନ ଆଇନ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ପାଇଁ ବ୍ୟୟ ହେବ ।

ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି, ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଅଧୀନରେ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥାଏ, ସେଥିରେ ନିଜ ଅଂଶଧନ ଯୋଡି ବର୍ଦ୍ଧିତ ପରିମାଣକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଭିତରେ ବିନିଯୋଗ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବହେଳା ଘଟିଛି । ଯଥା ବିହାର, ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗଳା, ଓଡିଶା ଓ ଆସାମ ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଅର୍ଥକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ବିନିଯୋଗ କରିପାରିନାହାନ୍ତି, ବିଶେଷ କରି ଶିକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତି ଓ କ୍ଲାସ୍‌ରୁମ୍ ନିର୍ମାଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ଏହିଭଳି ୧୦ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇମଧ୍ୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ହାତରେ ପଡିରହିଛି । ଯଦି ଏହି ୧୦ ହଜାରକୁ ହିସାବକୁ ନିଆଯାଏ, ତେବେ କେନ୍ଦ୍ର ପାଖରେ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ ଉପଲବ୍‌ଧ ହେଉଛି, ମୋଟ ୨୫ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା, ଯାହାକି ପ୍ରଥମ ବର୍ଷର ଅଟକଳ ବ୍ୟୟ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ୯ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା କମ୍ ।

କିନ୍ତୁ ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ, ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ୬ ମାସ ଭିତରେ ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ୧: ୩୦ ଅନୁପାତରେ ଶିକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତ ହେବେ । ତିନିବର୍ଷ ଭିତରେ ପ୍ରତି ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଣାତ୍ମକ ଉତ୍କର୍ଷ ଥିବା ସାଧାରଣ ବସତି ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପିତ ହେବ । ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଭିତରେ ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଜାତୀୟ ମାନଦଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ ତାଲିମ ଦିଆଯିବ । ସୁତରାଂ ଘରେ ନପଶୁଣୁ ଚାଳ ବାଜିଲାଣି ଭଳି ନୂତନ ଆଇନ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସ୍ତରରେ ସମ୍ବଳ ଅଭାବ ଫଳରେ ମୂଳରୁ ବିଡମ୍ବିତ ହୋଇପଡିଛି ।

ନୂତନ ଆଇନ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିବାଦ

ଗତ ଫେବୃଆରି ୧୬ ତାରିଖରେ ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଅନୀଲ୍ ସଦ୍‌ଗୋପାଳଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଆସିଥିବା ୧୫୦୦୦ ଶିକ୍ଷକ, ଶିକ୍ଷାକର୍ମୀ ଓ ଶିକ୍ଷାପ୍ରେମୀ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଆଇନ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଏକ ବିଶାଳ ପ୍ରତିବାଦ ବିକ୍ଷୋଭ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇସାରିଛି । ସେମାନେ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ, ନୂତନ ଆଇନ୍ ଏକ ଦୋମୁଣ୍ଡିଆ ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା- ଗୋଟିଏ ଧନୀକ, ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀର ପିଲା, ଆଉ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଗରିବ ଘରର ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ – କୁ ମଜଭୁତ୍ କରିବାକୁ ଯାଉଛି; କେବଳ ପ୍ରଥମ ଧରଣର ଶିକ୍ଷା ହିଁ ତିଷ୍ଠି ରହିବ, ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଧରଣର ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରୁ କେବଳ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ପ୍ରାପ୍ତ ମୂର୍ଖଦଳ ହିଁ ସୃଷ୍ଟି ହେବେ । ସେମାନଙ୍କର ଦାବୀ ହେଲା, ଅନ୍ୟ ଉନ୍ନତ ଦେଶ ଭଳି ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖାଯାଉ ଏବଂ ତାକୁହିଁ ସରକାର ସବୁମନ୍ତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରନ୍ତୁ । ପୁଣି ୩ରୁ ୬ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସଅଳ ଶିଶୁ ଯତ୍ନ ଓ ଶିକ୍ଷାକୁ ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷର ବାଳୁତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସହିତ ସମନ୍ୱୀତ କରାଯାଉ । ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଶିକ୍ଷାଦାନର ମାଧ୍ୟମ ମାତୃଭାଷା ହେଉ । ଏସମସ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା ବଜେଟ୍ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଉ ।

(Chitta Behera, 4 Jubilee Tower, Choudhury Bazar, Cuttack-9, Mobile: 9437577546, Email: chittabehera1@yahoo.co.in, dt 13 April 2010)